

NGOẠI NGỮ VỚI BẢN NGỮ

NHỮNG THỐNG KÊ TRẠNG TỪ TRONG TIẾNG ANH VÀ TIẾNG VIỆT

VÕ TÚ PHƯƠNG

(Cao đẳng Văn hoá nghệ thuật Du lịch Nha Trang)

1. Đặt vấn đề

Là một giáo viên dạy tiếng Anh tôi có nhận xét rằng trạng từ trong tiếng Anh và trạng từ trong tiếng Việt có những nét tương đồng và dị biệt về cấu tạo. Ví dụ trong tiếng Anh trạng từ *beautifully* được cấu tạo từ tính từ *beautiful* và phụ tố *-ly*, hay trạng từ *eastwards* được cấu tạo từ danh từ *east* và hậu tố *wards* ... Trong tiếng Việt những trạng từ như: *một cách rõ ràng*, *một cách hoàn hảo*, *một cách cầu thả*... đều được cấu tạo bằng cách thêm “*một cách*” vào trước *tính từ*. Vậy trạng từ tiếng Anh có cấu tạo giống và khác cách cấu tạo của trạng từ tiếng Việt không? Có bao nhiêu cách cấu tạo trạng từ trong cả hai thứ tiếng? Các trạng từ thường đứng ở vị trí nào trong câu? Loại trạng từ nào xuất hiện nhiều nhất?...

Từ những vấn đề trên, tôi thấy trạng từ là đối tượng cần thiết để đi sâu, tìm hiểu, so sánh đối chiếu giữa hai ngôn ngữ tiếng Việt và tiếng Anh.

2. Khảo sát cấu tạo của trạng từ tiếng Anh và tiếng Việt

Chúng tôi đã liệt kê tất cả các trạng từ tiếng Anh trong từ điển Oxford Advanced Learner's Dictionary (1995) của nhà xuất bản Oxford và Từ điển tiếng Việt (2006) do Hoàng Phê chủ biên của Viện Ngôn ngữ học do nhà xuất bản Đà Nẵng phát hành, rồi tiến hành khảo sát, thống kê các trạng từ có cùng cấu tạo và có kết quả như sau.

2.1. Kết quả thống kê về cấu tạo trạng từ trong tiếng Anh

Sau đây là bảng thống kê về cấu tạo trạng từ trong tiếng Anh

-ly	-ward/ wards	-wise	way/ ways	Các loại khác	Tổng cộng
5645	43	32	22	760	6502
86.8%	0.7%	0.5%	0.3%	11.7%	100%

Các cột *-ly*, *-ward/wards*, *-wise*, *way/ways* chỉ các trạng từ có hậu tố tương ứng trong tiếng Anh.

Như vậy trong tiếng Anh trạng từ có hậu tố *-ly* chiếm số lượng lớn trong khi đó những trạng từ có hậu tố *-ward/wards*, *-wise*, *-way/ways* chỉ chiếm số lượng rất nhỏ chưa đến 1% cho mỗi loại, còn những trạng từ đơn và những trạng từ ghép theo cách khác thì chỉ chiếm 11.7%. Điều này có nghĩa là trạng từ phần nhiều được hình thành từ tính từ, một số ít trạng từ được hình thành từ danh từ và một phần nhỏ khác là những từ đơn và từ các nguồn khác.

2.2. Kết quả thống kê về cấu tạo trạng từ trong tiếng Việt

Sau đây là bảng thống kê về cấu tạo trạng từ trong tiếng Việt.

Từ lấy	Từ đơn	Từ ghép	Từ có nguồn gốc khác	Tổng cộng
79	203	342	3	627
12,6%	32,38%	54,54%	0.48%	100%

Như vậy trong tiếng Việt trạng từ được hình thành bằng phương thức ghép chiếm số lượng lớn trong khi đó những trạng từ được hình thành bằng phương thức lấy chỉ chiếm số lượng ít hơn, còn những trạng từ đơn và những trạng từ được hình thành bằng phương thức khác có số lượng nhỏ. Điều này có nghĩa là trạng từ trong tiếng Việt phần lớn là từ ghép.

2.3. Nhận xét

Trong các trạng từ tiếng Anh thì trạng từ dài nhất có 20 kí tự, là trạng từ *over-enthusiastically*. Trạng từ ngắn nhất trong tiếng Anh có 2 kí tự, đó là những trạng từ như là *as, by, in, on, so...* Trung bình trạng từ trong tiếng Anh có 10 kí tự. Số lượng trạng từ tiếng Anh có độ dài lớn hơn 3 kí tự là 6458 có độ dài nhỏ hơn hoặc bằng 3 kí tự là 44.

Trong các trạng từ tiếng Việt thì trạng từ dài nhất có 17 kí tự, là trạng từ *chẳng chống thì chầy*. Trạng từ ngắn nhất trong tiếng Việt có 2 kí tự, đó là những trạng từ như là *ắt, cả, đã...*

Trong tiếng Việt có 128 trạng từ có độ dài nhỏ hơn hoặc bằng 3 kí tự (≤ 3) và có 503 trạng từ có độ dài lớn hơn 3 kí tự (> 3). Trung bình trạng từ tiếng Việt có 6,653 chữ cái. Nghĩa là trong 1 trạng từ tiếng Việt thì có khoảng 7 chữ cái.

Phần thống kê trên đây chỉ là cái nhìn tổng quát về trạng từ tiếng Anh và tiếng Việt có trong từ điển, phần bên dưới sẽ cho chúng ta hiểu rõ hơn về việc sử dụng trạng từ trong những tác phẩm cụ thể.

3. Khảo sát trạng từ tiếng Anh và tiếng Việt trên ngữ liệu “Harry Potter”

Khi nghiên cứu trạng từ tiếng Anh và tiếng Việt chúng tôi thấy rằng không phải tất cả hơn 6.000 trạng từ tiếng Anh được sử dụng thường xuyên, mà chỉ có một số được sử dụng trong giao tiếp, trong văn viết. Thống kê sau sẽ cho thấy trạng từ nào được sử dụng nhiều nhất. Chúng tôi sẽ liệt kê tất cả những trạng từ tiếng Anh và tiếng Việt có trong 6 tập của tác phẩm “Harry Potter” của nhà văn J.K.Rowling và đếm xem số lượt xuất hiện của chúng trong tác phẩm này. Chúng tôi chọn tác phẩm này để thống kê vì đây là tác phẩm đương đại được nhiều người ở mọi lứa tuổi ở nhiều quốc gia đọc và yêu thích.

3.1. Kết quả thống kê về trạng từ tiếng Anh trong “Harry Potter”

Trong “tác phẩm Harry Potter” từ tập 1 đến tập 6 có tổng cộng 1.397 trạng từ xuất hiện với số lượt xuất hiện là 175.585 lượt. Trong đó:

999 trạng từ có hậu tố *-ly* có số lần xuất hiện là 16302 lượt, trong đó 3 trạng từ xuất hiện

nhiều nhất là: *only* (1183 lượt), *really* (807 lượt), *suddenly* (703 lượt).

14 trạng từ có hậu tố *-ward* xuất hiện 549 lượt trong đó 3 trạng từ có số lần xuất hiện nhiều nhất là: *forward* (318 lượt), *backward* (95 lượt), *afterward* (46 lượt).

4 trạng từ có hậu tố *-wise* có số lượt xuất hiện là 52 lượt, trong đó 3 trạng từ xuất hiện nhiều nhất là: *otherwise* (40 lượt), *clockwise* (6 lượt), *likewise* (5lượt).

Bảng tổng hợp tỉ lệ xuất hiện các loại trạng từ tiếng Anh trong tác phẩm “Harry Potter”

<i>-ly</i>	<i>-ward/wards</i>	<i>-wise</i>	Các loại khác	Tổng cộng
16302	549	52	158682	175585
9.3%	0.3%	0.1%	90.3%	100%

Tổng số lượt trạng từ đếm được trong 6 tập “Harry Potter” là 175,585 lượt, số trạng từ xuất hiện trong đó là 1397 trạng từ. Như vậy trung bình mỗi trạng từ xuất hiện 126 lượt.

Đây là kết quả so sánh số lượng trạng từ thống kê trên sách với số lượng trạng từ thực tế được sử dụng trong “Harry Potter”:

	<i>-ly</i>	<i>-ward(s)</i>	<i>-wise</i>	<i>-way(s)</i>	Các loại khác	Tổng cộng
Trạng từ thống kê	5645	43	32	22	759	6502
Trạng từ trong HP	999	14	4		280	1397
Tỉ lệ %	17,75	32,56	12,5		35,85	21,49

3.2. Kết quả thống kê về trạng từ tiếng Việt trong “Harry Potter”

Tổng cộng có 228 lượt của 20 trạng từ lấy xuất hiện trong bản dịch. Trong đó có 4 trạng từ lấy đứng ở đầu câu là *lùi thủi, oang oang, thường thường, luôn luôn* với 10 lượt xuất hiện. Trạng từ *luôn luôn* xuất hiện ở đầu câu nhiều nhất với 5 lượt xuất hiện. Có tổng cộng 16 trạng từ lấy đứng ở giữa câu với 218 lượt xuất hiện. Trong đó trạng từ “*luôn luôn*” xuất hiện nhiều nhất với 131 lượt. Không có trạng từ lấy tiếng Việt nào ở vị trí cuối câu.

Trong bản dịch tiếng Việt có 55 trạng từ ghép, với tổng cộng 1.513 lượt xuất hiện. Số trạng từ đứng ở đầu câu là 22 với 117 lượt. Số trạng từ ghép đứng ở giữa câu là 52 với số lượt là 2283 lượt. Không có trạng từ ghép tiếng Việt nào ở vị trí cuối câu.

3.3. Những nhận xét về kết quả khảo sát

A. Những nhận xét về trạng từ tiếng Việt

Trung bình trạng từ tiếng Anh có 10,3714 chữ cái. Nghĩa là trạng từ tiếng Anh có khoảng 10 chữ cái trong một trạng từ. Trong “Harry Potter” xuất hiện 186376 câu trong đó có 67073 câu có trạng từ. Như vậy trung bình một câu có 2,6095 trạng từ, hoặc có thể nói là cứ 1 câu thì có khoảng 3 trạng từ. Có 9722 câu có trạng từ đứng đầu, 60304 câu có trạng từ đứng giữa, 10050 câu có trạng từ đứng cuối. Như vậy có tổng cộng 80076 trạng từ xuất hiện ở ba vị trí đầu câu, giữa câu và cuối câu. Suy ra có những câu có nhiều hơn một trạng từ, và vị trí mà trạng từ tiếng Anh xuất hiện nhiều nhất là giữa câu và ít xuất hiện nhất là ở đầu câu. Biểu đồ sau sẽ cho chúng ta thấy rõ mức độ xuất hiện của trạng từ tiếng Anh ở từng vị trí trong câu.

3.3.2. Những nhận xét về trạng từ tiếng Việt

Trung bình trạng từ tiếng Việt có 6,653 chữ cái. Nghĩa là có khoảng 7 chữ cái trong một trạng từ. Trong bản dịch “Harry Potter” tiếng Việt có tổng cộng 186.376 câu. Có 56.184 câu có trạng từ. Như vậy trung bình một câu có 2,1283 trạng từ, hoặc có thể nói là cứ 1 câu thì có 2 trạng từ. Có 5.625 câu có trạng từ đứng đầu, 54.510 câu có trạng từ đứng giữa, 97 câu có trạng từ đứng cuối. Như vậy có tổng cộng 60.232 trạng từ xuất hiện ở ba vị trí đầu câu, giữa câu và cuối câu. Vị trí mà trạng từ tiếng Việt xuất hiện nhiều nhất là giữa câu và ít xuất hiện nhất là cuối câu.

Như vậy, trong tiếng Anh số trạng từ có hậu tố -ly chiếm nhiều nhất trong số các trạng từ. (5645 trong tổng số 6502. Trong “Harry Potter” có 1002 trạng từ có hậu tố -ly trên tổng số 1397 trạng từ).

Số lượng trạng từ trong tiếng Anh nhiều hơn số lượng phó từ trong tiếng Việt (6502 so với 627), nên khi chuyển dịch từ tiếng Anh sang

tiếng Việt thì trạng từ tiếng Anh thường được chuyển dịch sang từ loại khác của tiếng Việt như là tính từ, danh từ ..., trong đó tính từ được chuyển dịch nhiều nhất.

Những trạng từ thời gian trong tiếng Anh đứng ở vị trí cuối câu khi được chuyển dịch sang tiếng Việt thì thường đứng ở vị trí đầu câu và thường được dịch thành danh từ hoặc trạng ngữ.

Tài liệu tham khảo

1. Hồ Lê, (1976), *Vấn đề cấu tạo từ của tiếng Việt hiện đại*, NXB KHXH, Hà Nội.
2. Lý Lan (dịch), (2007), *Harry Potter và hòn đá phù thủy*, NXB Trẻ.
3. Lý Lan (dịch), (2007), *Harry Potter và phòng chứa bí mật*, NXB Trẻ.
4. Lý Lan (dịch), (2007), *Harry Potter và tên tù nhân ngục Azkaban*, NXB Trẻ.
5. Lý Lan (dịch), (2007), *Harry Potter và hội Phượng Hoàng*, NXB Trẻ.
6. Lý Lan (dịch), (2007), *Harry Potter và hoàng tử lai*, NXB Trẻ.
7. Lý Lan (dịch), (2007), *Harry Potter và chiếc cốc lửa*, Nxb Trẻ.
8. Hoàng Phê, (2000), *Từ điển tiếng Việt*, NXB Đà Nẵng.
9. *Oxford advanced learner's dictionary* (1995), Oxford, Oxford University Press.
10. Rowling, J.K. (2007), *Harry Potter and the sorcerer's stone*, Bloomsbury Publishing Plc.
11. Rowling, J.K. (2007), *Harry Potter and the chamber of secrets*, Bloomsbury Publishing Plc.
12. Rowling, J.K. (2007), *Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*, Bloomsbury Publishing Plc.
13. Rowling, J.K. (2007), *Harry Potter and the goblet of fire*, Bloomsbury Publishing Plc.
14. Rowling, J.K. (2007), *Harry Potter and the order of the pheonix*, Bloomsbury Publishing Plc.
15. Rowling, J.K. (2007), *Harry Potter and the half blood prince*, Bloomsbury Publishing Plc.
16. <http://www.uottawa.ca/academic/arts/writing/hypergrammar/wordform.html>
17. <http://english-access.com/vocabulary/ch003/index.asp>

(Biên tập nhận bài ngày 06-04-2010)